

Interview 10: Kadi Mariko, Mai Dumki

Mai Dumki (MD): To ina aikin dūmki, da aikin hannu. Aa...amma dūmki ba dūmki na kakaninmu ba. Amman gida tun muna fanƙana kullum muna Hausa amman muna gama duka. Muna Hausa, muna Zabarmanci muna Hwaranshi. Ihihhi...Kama yanzu in ubana ya yi magana da Hausa ni wata ran sai nà amsa da Hwaranshi wataƙila yata ta amsa da Zabarmanci, duk mu gama. Amman muna Hausa tsakaninmu, muna yin Hausa kullum tare, kullum.

To na hwada maka da na hwara girma tun ina farama an aihe ni da shi. Ihihhihi! Na hwara ina *dessin* kama ina *peinture* ma ...

Int: E.

MD: Ke nan haka ni hwara. Tun ina farama na san da ina son dūmki ko in yi *peinture* duka. Uwata ta zamna tana aikin dūmki tana yin kama na yara dūmki fanƙana tana yi muna riguna ham muka girma. Da na yi shekara kama goma sha bi, na koyi aikin mashin tun da tana yi muna gani tana yi mun koya mu duka cikin ni da yannuna duk mun koya. Kama ina kallonta ne na koya, ba ita ta ce min zo ki koya zo ki zamna ki koya a'a. Kallonta kaɗai ni ke. Wata rana na ɗauki mashin na hau na bata mashin, na yi wataƙila wata guda ina aiki da ita na bata ta. Ta yi hushi ta ce kak ki fara taɓawa in ba ta nan kullum sai in ɗauka in yi aiki da ita. Ba kama ta ɗauka ni ta gwada mini, ita gare ta mutum ya yi aikin za mm...mi ake ce mishi? (Int: Boko). M'm, ita *sage femme* ce (Int: E.), ke nan ita aikinta duka in ba aikin mi ake ce musu ba ...likita (Int: Likita), duk ba aiki ba ne tun da ta ...ya hi kaa kuɗi.

Int: E.

MD: Waɗanda nika yi gare su bai da kuɗi. Amman yanzu sun sake, yanzu suna tsammani aiki mai kyau ne (Int: E.). Amman da nika farama a'a. Ke nan ba ta so mu yi dūmki ba (Int: E.). Ko kaɗan. Ina yinshi kama in ba ta nan in tai in ɗauki mashin in yi ta aiki da ita. Ina ga dūmki ha ni kai shekara ishirin ni hwara dūmki ma kaina amman ba ni dūmki in saida. Kuma ina da wani ɗan uwa uwata da yin dūmki ya yi lakkwal. Hwaranshi lakkwal kin dūmki kama inda ake yanka riguna da komi na koya tare da shi, da ni yi shekara wataƙila ishirin da biyar, ni koya tare da shi. Shi ke nan. Ina da kama kayan adon mata eee kama ɗan hannu, e, e, tsakiya.

Int: Tsakiya.

MD: Abin da kaɗan ni koya na tai *musée* na yi aikin azurhwa da suke yi wannan.

Int: Mm.

MD: Na koyi wannan yana ba da wahala fwarai.

Int: Mm.

MD: Amman na hi son shirya duwatsu da in yi aikin (Int: Azurhwa) azurhwa. Ina yin azurhwa amman tsohuwa azurhwa.

Int: Mm.

MD: Da nika samu kassuwa sai in sayo su in wanke in gani ...kama ...in gani ...kama ...irin wa'annan. Tsohin azurhwa. (Int: Mm). Aikin buzaye (Int: E.). Sai in ɗauke su in wanke, sai in yi aiki. Ana iya... in gani ...kama nan wurin, ...ina take? ...Ina sa azurhwa sai in gama da duwatsu.

Int: Mm.

MD: Irin wannan kama irin na Hillani (Int: Mm). Kun ga sai in gama su tare duka. Wannan sabi ne nika yi wagga shekara. Ihehehe! (Int: To). Donc sai in gama su da duwatsu da abungan Hillani (Int: Hillani). Da bûton.

Int: Mm.

MD: Mine ne kuma a dakwai? Wannan kuma muna da *bruns* kin kama na Gana da suke yi da *Côte d'Ivoire*. Sai in gama su su ma da *chaine* da 'yan duwatsu.

Int: Mhm.

MD: Duka...duka.

Int: Duka gamawa ake?

MD: Ni gamawa nike. Tsaya in gwada muku. Gama su nike. Kin gani kamankuna iya ganin nan wurin ko?

Int: Mhm.

MD: E...Nan ina da kama zannuwa, kallabi ne na saye kassuwa. Ya zo daga Hwaranshi (Int: Mhm). Wannan ko kama sari, sunanshi sari na *Mauritanie* ko?

Int: E

MD: *Donc Afrique* ake yinshi. Yana da dantêl, wannan *tissu* shi ma ya zo daga Hwaranshi. Amman nan kuma kun ga atanfa na *Afrique* sai in gama su duka kama in ni dâuki zane sai in ce to ina sonshi haka sai in dibi abin da ke tahiya da su haka sai in sa su tare. *Donc* ina gama duka. Nan ko kuna na da atanfa, na *Cote d'Ivoire* ko?

Int: Mhm.

MD: *Donc* duk na gama su tare. Amman, kama sabuwa *collection* da nike ga yi wagga shekara (Int: Mhm) ina ga *mélanger* duka *couleurs* ga *roses* (Int: Mhm), ke nan ina gama shi da zane da ya zo daga Hwaranshi kadan ciki. Mm. To ina gama duka, *donc* ban iya cewa dakwai wanda nike hin zahin aiki da shi kuwa. Ba daga Hwaranshi ba, nan.

Int: Nan ne kuke saya?

MD: Nijer cikin kasuwa. Amman suna kawo su daga Hwaranshi ko daga ...to...suna iya kawo kuma daga Hwaranshi duk kayan da kake samu.

Int: Mm.

MD: Ko su zo daga Amerika ko su zo daga Cayna. Ihehehehe! (Int: To yanz...) Amman ba ni son aiki da kayan Cayna fwarai. Ihehehehe! Akwai mutane da yawa masu zuwa su zo su kawo kama riga da wani ya yi ko su ka su ka *dessin* kin su sai su ce mini in yi wanda nike so. To, mm, na saba yinshi amman yanzu ina tsammani in ni budâ *boutique* ban ban ban yin wannan aiki amman in na yi ko na yi shi ina sa kuɗi da yawa a bisanshi tun da yana dâuka aiki da yawa. Yana dâukan lokaci da yawa. Amman kama in ni na yi *dessin* kina na dūmka, na dūmka na yi komi mutane suna zuwa kaɗai suna saye. Tun da in ni budâ *boutique* shi ne nike so in yi. Kama in yi *dessin* kina duka, in yi dūmkina duka, in sa *boutique* mutane su zo kaɗai su saye. (Int: Mm.) Ya hi zuwa maza-maza. In in ni yi aiki hakanga kaman sati duka ina iya yin da yawa, riguna da yawa (Int: Mm.). Amman in ni yi aiki bisa kan *dessin* kin wani, yana dâukan lokaci (Int: Mm.). Kama riga guda tana iya dâukan riga...kwana biyu (Int: Mm.). *Donc* ina bata lokaci wata ran mutane su zo ba su ji daɗi ba, ba su jin daɗin aikin ko su sake su ce ba ni son wannan kuma ki koma yin wannan. Yana bata min lokaci kuma ba su biyan kuɗi da yawa (Int: Mm). Zuwa gaba ina tsammani ban irin wannan aiki ina yin *dessin* kinna in yi in saida.

To ni *artiste* ce. Na hi so in yi abin da ke cikin kaina da in dâuki wanda mutane ke so (Int: Mm.). Ina iya diba abin da suke so amman na hi so in ...abu da yawa a cikin kaina na hi so su hita da in dâuki na wani in sa cikin kaina (Int: Mm.). Ina iya in yi kwana sai in yi am...cikin kwana e *comment tu dis rêver?* (Int: Mahwalki?), e ina iya mahwalki kama wani abu wata riga da ni gani haka sai in ce to in na tashi sai in yi

aikin (Int: Ee.). Kuma yana iya yiwa kama na ga wata mace na sanye da wata riga *juste couleurs*, *couleurs* kin kadai, ruwan rigat kadai yana iya ba ni (Int: E.)...ee...*idée* (Int: Sai ki ce inda dai haka haka ...). Mhm. Komi komi (Int: Mm.). Yana yiwa gashinta (Int: E.), in na kalli gashinta in ta *darme shi*, yana yiwa ...komi komi da nike gani. Ya yiwa mota, komi (Int: Mm.).

Ana saye amman duk mutanen da suke saye yanzu (Int: Mhm), kama ba mutanen Nijer ba ne duk mutane ne da suka zo da ... (Int: Kasashen waje). Kasashen waje. *Nigériens* suna saye amma sai su ce ya yi tsada. Amma ina ganin suna tahiya marayu...e... suna saye kasuwa su sai kaya da suka zo daga Hwaranshi, su sai su tsada, ya hi kayana ma tsada (Int: Mhm.). Amman nawa in sun zo sai su ce dakwai kyau amman dakwai tsada. Mutane masu saye kama mutane da ke aiki tare da ni ne wata ran kama wanda suke mini *mannequins*, in suna da arme ko wani abu sai su tai su saye. Amman su to su saye kadai dan dai suna son wando, a'a. Sai dai in dakwai suna da arme ko suna da biki sai su zo su ce to kina iya mumu riga (Int: Mm). Babu *Nigérien* da yawa.

A...kullum ko ina ni tahi, *exposition* kita ta hwar...ta hwarko ina da mutane da suka zo suka gani *Nigériens* 'yan mata da yawa ko da suka zo suka diba 'a, muna son kayan ado muna son rigunanki duk suna da kyau.' Suna so su saye. Sai suka ce 'to daga wane gari kika hito?' Sai na ce musu Nijer. 'Ke *Nigérienne* ce? Suka fi yarda da hwarin. Suna tammanin karya nike na ce musu daga Nijer na zo. Amman ba su yarda ba na gwada musu takardata. To bayan shi ne sai suka ce 'to, amman wannan kayanki sun yi tsada'. Amman na sami wani namiji da ya ce mini wannan riguna da kike yi bai kamata ba, ba na Nijer ba ne. Ba ki yin irin na 'yan matan Nijer? Na ce mishi to kowa da abunda yake so ya yi ko? Ihehehehe! In kana tsammanin matanka da diyanka ba su iya sawa wannan babu laihi sai ka tai can gaba ka nemi wanda kake...wanda ke maka (Int: E.). Shi ke nan. Wata ran ina samun mutane da ke mini bakam magana. Wata ran dakwai wanda ake cewa suna da kyau amman ...ban sani ba in kai Nigérien ne watakila gare su bai kamata ka yi irin wadannan riguna ba. Ban sani ba. Ni gare ni ban ga laihi rigunana (Int: Mm.). Ban ga laihi gare su (Int: Mm). Tun da ganin nike wannan aiki ina yinshi kama istil kin riguna ina ga yinshi shekara goma, e... ina tsammani e...sa'adda ni hwara mutane sai su ce mini wannan ba na garinmu ba ne ba ki iya yinsu nan. Kina iya tai ki saida su Hwaranshi (Int: Mm.).

Amman abin da na gani yanzu shekara goma bayan da ni hwara yanzu duk...duk masu aikin dumki cikin *Afrique*, dakwai kingin ma *africains* da ke Hwaranshi, irinshi suke ga yi (Int: Mm.). Yanzu shekara goma bayanshi (Int: Mm.). To, kin gani? E, kuma mutane suna tahe suna saye suna sa (Int: Mm.). Dam mi ba su iya sayen na garinsu shi ne ban gane ma ba (Int: Mm.).

Amman to, diba ! In ka tahi kama kai da ...in ka tahi kama wurin rawa da dare, in ka tai *disco* kai da 'yan matanka (Int: Mhm), kana ganin rigunan da suke sanya, ko? (Int: Mhm.) To irin wanda suke sanya bai, gare ni na gani sun ma karanta da wanda nake yi tun da ni rigunana suna da tsawo (Int: E.). Suna da tsawo, watakila ina gama dai zannuwa ne, to in ka tahi ka sayi riga Hwaranshi, in macce ta tahi ta sayi riga cikin *magasin*, watakila yana kama da wannan, amman ni zannuwa ne na sa na dauka na yi shi (Int: E.). Na dauki zannuwan *Afrique* in sa in yi shi *au lieu que* mu mu sayo shi mu ka mu saida gara mun yi shi nan tun da in mun yi nan, muna saidawa nan muna kara Nijer. Ya hi kara Nijer da mu tai kullum kasashen waje mu saye mu kawo muna saidawa tun da su muke ba kudin (Int: Mm.). Ba Nijer muke ba kudin ba (Int: Mm.).

Matsalata yanzu, yanzu matsalata da babu 'yan aiki. Tun da da na hwara ba mutane da yawa. Da na hwara tun hwārīn hwārī na hwara kama watakila ina da kiliyan kama goma. Amman yanzu shekara goma, mutane ina da mutanen fasa waje da ke tambaya, amman ba ni da *production* da nake saida musu sai in ce musu su yi jira. Ha yanzu suna nan suna jira. Ihehehe ! To shi ne babba matsalata tun da su yi

jira rad da ni hwara samun mutane da yawa masu aiki ina iya yi in saida musu. Amman yanzu ni kadai ke aiki. To mutum guda bai iya yi ma mutum dubu riguna. Ba ya yiwa.

Nijer mutanenmu masu aikin hannu ina cewa... to wanda na aiki tare da su ganin nike kama bukata kuɗi kadai suke ba aikin ba ke... suke so. Tun da in sun hwara sun san da aikin yana kai su gaba amman sai su ce maka to, ina nan amman in ka biyā da ka ...rad da sunka samu kuɗinsu sai su face (Int: Mm.). Su dawo kadai in suna bukata kuɗi. To ganin nike ba kama aikin ba ne suke so su koya kuɗin kadai ne suke so. Kuma dakwai wa'ansu mutane da suke ce mini suna son aikin dūmki amman dūmkin da nike yi su ba su iya saida shi in sun koya sun yi wani wuri. Tun da ba dai ba ne. Wa zasu saida wa tun da suna tsammani *Nigériens* ba su saye. *Mais* gare ni ganin nike in sun koya suna iya koyon inda nike aiki amman su su yi kaman yanda suke su kama in sun fare koyo suna iya tai su yi aikinsu daban amman suna iya ...am ...mi ake cewa suna iya yinshi inda suke so (Int: inda suke so). Amman, to, ni ban sani ba. Ban gane ba. Ban gane ba dam mi ba su zama. *Mais* gag gag ni gare ni ba su son aiki (Int: Mm.) To kama yanzu da nike cewa, aik...am...*projet* kinna da nike nan ina aiki bisa kanshi yanzu (Int: Mm.), ina so kama in girmad da kamfanina, ina so in yi shi babba inda kama amman ba kama yadda suke yi kama nan cikin kasuwa in ka tai ka tayad da mutane da yawa suna aiki. A'a. Ina so in yi shi babban kamfani. Wataƙila in muna hwarawa mu hwara da mutum goma haka, ko mutum biyar (Int: Mhm.). Am...mutanen ga aikin da zamu yi kama irin na *usine*, kama aikin *usine* ne za a yi da kowa yana da aikin da zai yi. Bai zama ya yi riga guda. A'a. Kama shi wataƙila mutum guda yana sawa hannun riga, wani na sa ƙahwa wando, wani na sa *buttons*. To, wataƙila ban san ba dai in yana iya gyara mini haraka amman purojen da nike aiki bisa kanshi ke nan yanzu (Int: Mm.).

A ina so in hwara da *tailleurs* da suka iya aikin, maza, hwarin, tun da mata ba su zama in sun zo kullum sai su ce diyansu diyansu (Int: Mm.). Sun tai su kula da diyansu gida su dawo. Wannan bai yiwa (Int: Mm.). To wataƙila shekara bayan wannan sai mu samu mu ɗauki kama *apprentis* da ina son aiki da mata kadai, mata da yara da ba su samu em, da ba su tai lakkwal ba (Int: Mhm.). Ke nan in gama su su suna iya koyo. Mata biyar kin ga sai su koya su yi aikin koyo, suna yin koya kama shekara ukku. To in sun fare, bayan shekara ukku in sun fare, to, in suna so suna iya tahiya. Amman in suna so, in muna so su zamna sai mu koya...su zamna su yi aikin kuma bayan shekara ukku kuma mu ɗauki wasu mutum biyar.

Int: E.

MD: Haka kaman shekara zuwa shekara ukku duka e...kamfanin sai ya yi ta girma.

Int: Mm.

MD: Am, ban hwara ba tukuna. Tun da gare ni, ni na hi so in hwara gida tukuna. Kama in na, *boutique* kin da komi ya buɗe, in na yi duk wannan sa'annan zani hwara zuwa ƙasashen waje. Tun da ina da ... tun da ni hwara tun shekara goma da ni hwara, mutane na tambayata 'bar gari ki tai can ki zamna'. Kama a ce mini 'zo Hwaranshi', 'zo Amerika', sun ce mini 'kina iya yin kuɗi da yawa'. Amman, kama yanzu ma da ni tai Amerika na dawo, mutane sun ce mini zo garinmu, nan wurin ba ki kuɗi da yawa. Ihe! Abun ne, kuma dakwai mutanen da kuma suna so su sai kayana in ina nan. Amman su saye in mutane suna so su saye, in ka san mutum zai sai abu ɗaya biyu shi ne nike yi yanzu. Amman in mutum na son ya sai dubun kaya ya kamata ka samu mutane da yawa masu aiki (Int: E.). Ihehehe! To shi ne nike so in yi nan wurin. In ko na samu kuɗin yinshi, in ya yiwu to, babu laihi in kai ƙasa waje. Amman zuwa garin wani yana da kyau. Ina yin kuɗi da yawa. Amman ba garina ba ne. Rad da abu ya baci ai sai ka yi gida ko?

Int: In na gane akwai kishin ƙasa gare ki?

MD: Akwai kishin kasa.

Int: Kina so ki taimaka ma mutane da koya musu aiki...

MD: Koya musu aiki. To, to. Koya musu aiki (Int: E.). Kuma, kuma na san kuma nan wurin babu kamfani da ke yin riguna Nijer. Babu. Babu (Int: Mm.). Babu ko kaɗan. Ke nan ya kamata mu hwara wani abu garinmu, yana girmad da gari (Int: Mm.).